J. Myanmar. Acad. Arts Sci. 2018 **Vol. XVI. No. 6A**

မောင်ခိုင်မာကဗျာများမှ စကားအသုံးအနှုန်းရွေးချယ်ဖန်တီးမှု

ခိုင်နွယ်ဝင်း*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် ကဗျာဆရာမောင်ခိုင်မာ ရေးဖွဲ့ထားသောကဗျာများမှ စကားအသုံးအနှုန်း ရွေးချယ်ဖန်တီးထားမှုကို ကဗျာအရေးအဖွဲ့ပိုင်းဆိုင်ရာ ရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကဗျာဆရာရွေးချယ် ဖန်တီး ထားသည့် စကားအသုံးအနှုန်းများမှ တစ်ဆင့် ကဗျာဆရာ၏ စကားသုံး ကြွယ်ဝမှု၊ ကဗျာဆရာ၏ စစ်မှန်သောခံစားမှု၊ ကဗျာဆရာ၏ စိတ်ကူးဉာဏ် နှင့် အတွေ့အကြုံ ပေါင်းစပ်ထားမှုတို့ကို မြင်တွေ့နိုင်ပြီး ခေတ်ပြိုင်ခံစားမှုများ၊ ကဗျာ၏ အလှတရားများကို သုတေသနပြု လေ့လာနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ။ စကားအသုံးအနှုန်းရွေးချယ်ဖန်တီးမှု၊ ကဗျာစာဆို၏ စိတ်ကူးဉာဏ်၊ ခေတ်ပြိုင်စကားအသုံးအနှုန်း၊ ကဗျာစာဆို၏ခံစားမှု။

နိဒါန်း

ကဗျာစာဆိုသည် ဒိဋ္ဌဓမ္မလောကမှတစ်ဆင့် သိရ၊ မြင်ရ၊ ကြားရသော အကြောင်း အရာ တစ်ခုခုအပေါ် မူတည်လျက် ဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ်ခံစားမှုကို စိတ်ကူးဉာဏ် ကွန့်မြူးမှုနှင့်အတူ ကဗျာများကို ရေးဖွဲ့ကြလေသည်။ ထိုသို့ ရေးဖွဲ့ရာတွင် ကဗျာစာဆို သည် စိတ်ခံစားမှု ပေါ်လွင်စေရန်၊ ပေးလိုသော ရည်ရွယ်ချက် အောင်မြင်စေရန် တို့အတွက် စိတ်ကူးဉာဏ်ကွန့်မြူးမှုနှင့် ကဗျာရေးဖွဲ့မှု အစိတ်အပိုင်းများကို ဟန်ချက်ညီစွာ ပေါင်းစပ်လျက် ဖန်တီးယူကြသည်။ ဤစာတမ်းတွင် ကဗျာရေးဖွဲ့မှုအစိတ်အပိုင်းများမှ “စကားအသုံးအနှုန်း”[၁] ဟူသော အစိတ်အပိုင်းကို ကဗျာဆရာ မောင်ခိုင်မာ၏ ကဗျာများဖြင့် လေ့လာတင်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

---

[၁] diction

* ဒေါက်တာ၊ ကထိက၊ မြန်မာစာဌာန၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်

၁။ စကားအသုံးအနှုန်း

ကဗျာတစ်ပုဒ်ရေးဖွဲ့ရာတွင် အသံ[၁]၊ ကာရန်[၂]၊ နရီ[၃]၊ အလင်္ကာ[၄]၊ စကားအသုံးအနှုန်း၊ နိမိတ်ပုံ[၅]၊ သင်္ကေတ[၆] စသည့် ကဗျာရေးဖွဲ့မှု အစိတ်အပိုင်းများကို အသုံးပြု ဖန်တီး လေ့ရှိသည်။ အဆိုပါ ကဗျာအစိတ်အပိုင်းတို့သည် ကဗျာစာဆို၏ စိတ်ကူးဉာဏ် ကွန့်မြူးမှုနှင့်အတူ ကဗျာတစ်ပုဒ်အဖြစ် လှပစွာဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ကဗျာ ကောင်းတစ်ပုဒ်ဖြစ်စေရန်အတွက် စကားအသုံးအနှုန်းသည် အရေးပါသော အစိတ် အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း လေ့လာနိုင်ပါသည်။

ကဗျာကိုလေ့လာသောအခါတွင် ကဏ္ဍ ၃ရပ်ဖြင့် လေ့လာနိုင်သည်ဟု ဆရာ ဒဂုန်တာရာက မိန့်ဆိုထားပါသည်။ ထိုကဏ္ဍ ၃ ရပ်မှာ စကားသုံးနှုန်းမှု၊ အတွေး အခေါ်၊ အလှပညာတို့ဖြစ်သည်။ ကဗျာသည် ကာရန်နှင့်စီရေးရသောစာပေမှုဖြစ်ပေရာ ကာရန်ဖြင့်သွယ်သီသည့်ပါဒအတွင်း ဆံ့ဝင်အောင် ရေးသားရာ၌ စကားလုံး၏ အသံ၊ ဌာန်၊ အတိုအရှည် စသည်တို့ အကျုံးဝင်ကြသည်။ စကားလုံးရွေးချယ် သုံးနှုန်းမှု ရှိလာသဖြင့် စကားလုံးစီခြယ်ရသည့်အလှပညာမှု ပါဝင်လာပြန်သည်။ အတွေးအခေါ် ဟူသည်ကား အခြားမဟုတ် ကဗျာဆရာ၏ဉာဏ်အမြင် သို့မဟုတ် စိတ်ကူးပမာဏပင် ဖြစ်သည်။[၇] အဆိုပါ လေ့လာမှု ကဏ္ဍ ၃ ရပ်အရ ကဗျာ၏ စကားအသုံးအနှုန်းသည် အရေးပါနေကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

၂။ မောင်ခိုင်မာကဗျာများမှ စကားအသုံးအနှုန်းရွေးချယ်ဖန်တီးမှု

ကဗျာ၏စကားအသုံးအနှုန်းဆိုသည်မှာ ကဗျာတွင် သူ့နေရာနှင့်သူ ဆီလျော် သင့်မြတ်မှုရှိသော စကားလုံးများ ရွေးချယ်အသုံးပြုထားခြင်း ဖြစ်သည်။ စကား အသုံးအနှုန်းသည် ကဗျာတွင် အလှကိုပြလိုလျှင် အလှ စကားလုံးများ၊ အင်အားကို ပြလိုလျှင် အင်အားပြစကားလုံးများ စသည်ဖြင့် ရွေးချယ်ပြရသည်။ ဆီလျော်မှုရှိသော၊ ထိရောက် ပြောင်မြောက်မှုရှိသော စကားလုံးများကို ရွေးချယ်သုံးနှုန်းကြသည်။ စကား အသုံးအနှုန်းသည် ဘဝ၏လှုပ်ရှားမှုများနှင့် သက်ဆိုင်သော အခြင်းအရာများ၊ ဆက် နွယ်မှုများကိုလည်း သရုပ်ဖော်နိုင်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။[၈]

---

1 sound
2 rhyme
3 metre
4 ornament
5 image
6 symbol
၇ ဒဂုန်တာရာ၊ ၁၉၆၇၊ ၄၃၂–၄၃၃။
၈ မြဇင်၊ ၁၉၈၃၊ ၂၅၀–၂၅၇။

ကဗျာဆရာတို့သည် မိမိ၏မတူညီသောခံစားချက် ဘဝအမြင်တို့ကို စာဖတ်သူ ခံစားသိမြင်စေရန် စည်းရုံးဖေါ်ဆောင်ရာတွင် ကဗျာပရိယာယ်ကို အသုံးပြုကြသည်။ ထို့ကြောင့် မောင်ခိုင်မာ၏ကဗျာများရှိ စကားအသုံးအနှုန်းတွင် စာဖတ်သူ၏ စိတ်နှလုံးကို နှစ်သက်မှုပေးနိုင်စွမ်း ရှိစေရန် အလှစကားလုံးများဖြင့် လည်းကောင်း၊ အင်အားပြစကားလုံးများဖြင့် လည်းကောင်း ရွေးချယ်ဖန်တီးပါသည်။ ထို့အတူ ကဗျာဆရာ ရပ်တည်နေသော ခေတ်ကာလ အလျောက် ခေတ်ပြိုင်ခံစားမှုနှင့် ခေတ်ပြိုင်ဝန်းကျင်တို့ကိုလည်း ကဗျာအဖွဲ့များတွင် စကားအသုံးအနှုန်းများဖြင့် ရွေးချယ်ဖန်တီးပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် ခေတ်ပြိုင်ကာလအငွေ့အသက်များသည် စာဖတ်သူ၏စိတ်အာရုံတွင် ထင်သာမြင်သာ ဖြစ်လာပါသည်။

၂၊ ၁။ စကားအသုံးအနှုန်းများ

ကဗျာစာဆိုတို့၏တာဝန်သည် ရှိပြီးသားအတွေး၊ အမြင်တို့ကို ရှိမှန်းသိမြင်လာစေရန်၊ ခံစားလာစေရန် လုပ်ပေးဖို့တာဝန်ပင်ဖြစ်သည်။ ကဗျာကိုဖတ်လိုက်ပါက စာဖတ်သူသည် မိမိထံတွင် ရှိပြီးဖြစ်သောအသိ၊ အတွေးတို့ကို သတိပြုမိစေရန် ဖန်တီးပေးခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကဗျာစာဆိုတို့သည် မိမိတို့ရှင်သန် ရောက်ရှိနေသော ခေတ်၏အတွေး၊ ခံစားချက်များကို ဖန်တီးတတ်ကြသည်။

မောင်ခိုင်မာ၏ကဗျာများတွင် ထိုအတွေးခံစားချက်ကို ဖော်ဆောင်ရန် သိပ္ပံဆိုင်ရာစကား အသုံးအနှုန်းများ၊ နိုင်ငံရပ်ခြားစကားအသုံးအနှုန်းများ၊ ပါဠိစကားအသုံးအနှုန်းများ၊ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ စကားအသုံးအနှုန်းများ၊ တိုင်းရင်းဆေးဆိုင်ရာစကား အသုံးအနှုန်းများ၊ ဝိဇ္ဇာပညာရပ်ဆိုင်ရာစကား အသုံးအနှုန်းများ၊ ရာဇဝင် ဇာတ်ဆောင် အမည်များ၊ စာပေဇာတ်ဆောင် အမည်များ၊ သက်ရှိလောကမှ စာဆို အမည်များ၊ နေရာဒေသများ စသည်တို့ဖြင့် စကားလုံးကြွယ်ဝစွာ ရွေးချယ်သုံးနှုန်း ထားပါသည်။

"လူဟာ ... သူဘာလုပ်သလဲ" ကဗျာတွင် သိပ္ပံဆိုင်ရာ စကားအသုံးအနှုန်းများ ဖြစ်သော

"ချူကလီယာ အသက်
ကွန်ပျူတာ မျက်လုံး
အီလက်ထရွန်းနစ် မျက်နှာ
ရေဒါအသိ ရှိချင်ရှိစေ"[၁]

[၁] ခိုင်မာ၊ ၂၀၁၅၊ ၇၆။

တို့ကို ရွေးချယ်ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ကဗျာပါ သိပ္ပံဆိုင်ရာစကားလုံးများဖြစ်သော နျူကလီယာ ဟူသည် အဏုမြူတွင် ပရိုတွန်နှင့် နျူထရွန်ပါဝင်သော ဇဟိုအစိတ်အပိုင်း ဟုလည်းကောင်း၊ ကွန်ပျူတာ ဟူသည် သိုမှီးထားသောအချက်အလက်များကို စီစဉ်ညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း တိုက်ဆိုင်စိစစ်၍ လိုအပ်သော အဖြေ၊ ပုံစံဇယား စသည်ကို ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်သည့် အီလက်ထရွန်းနစ်စက်ကိရိယာ ဟုလည်းကောင်း၊ အီလက်ထရွန်းနစ် ဟူသည် အီလက်ထရွန်ဆိုင်ရာ သိပ္ပံပညာရပ် ဟုလည်းကောင်း၊ ရေဒါ ဟူသည် လျှပ်စစ်သံလိုက်လှိုင်းဖြင့် အတားအဆီးပစ္စည်း၏ ပုံပန်း၊ ပမာဏ၊ အကွာအဝေးနှင့် တည်ရာကို ထောက်လှမ်းနိုင်သော ကိရိယာ ဟုလည်းကောင်း အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုပါသည်။ လူသားတို့ဘဝတွင် စတင်မွေးဖွားချိန်မှ သေဆုံးချိန်အတွင်း သိပ္ပံနည်းပညာများဖြင့် ထုတ်လုပ်သောပစ္စည်းများဖြင့် ကျက်စားမွေ့ပျော် နေကြသည်။ ထိုတဏှာလောဘတို့နောက် လိုက်ပါရင်း လူသားတို့သည် မေတ္တာ၊ သစ္စာ၊ သိက္ခာများ ကင်းမဲ့လာကြသည်။ ကဗျာဆရာကမူ ထိုလောဘသဘော တိုးတက်နေသော ခေတ်ရေစီးကြောင်းတွင် စီးမျောလိုက်ပါနေရပါသော်လည်း သာမန်လူသားတစ်ဦးသာဖြစ်လိုသောသဘောကို တင်ပြထားပါသည်။ ကဗျာပါ သိပ္ပံဆိုင်ရာစကားလုံးတို့ကြောင့် သက်ရှိလူသားတို့သည် ခေတ်မီတိုးတက် ပြောင်းလဲလာသော ကမ္ဘာလောကကြီးတွင် မွေ့ပျော်ရင်း လောကသစ္စာများ၊ မေတ္တာအစစ်အမှန်အများ ကွယ်ပျောက်ခဲ့ရသည့်သဘောကို စကားလုံးတို့၏ပံ့ပိုးမှုကြောင့် ပေါ်လွင်လာစေသည်။ စာဖတ်သူကို အတွေးပွားစေသော သဘောကို တွေ့ရပါသည်။

"ဆန်တစ်ပြည်နဲ့ ပန်းချီတစ်ကား" ကဗျာတွင် နိုင်ငံရပ်ခြား စကားအသုံးအနှုန်းများဖြစ်သော

"ကြာစွယ် ကြာရိုးတွေနဲ့
မြို့ရိုးဟောင်းကြီးဆီမှသည် ...
ပက်(ပ)စီခေတ်
လက်ကီးစထရိုက်ခေတ် ... ဘီယာခေတ်
အာဂျီနိုမိုတိုခေတ် ...
ကာရာအိုကေခေတ် ...
ဟိုတယ် မိုတယ်ခေတ် ..."[၁]

[၁] ခိုင်မာ၊ ၁၉၉၇၊ ၂၄၆။

တို့ကို ရွေးချယ် ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ထိုခေတ်ပြိုင် ခံစားမှုများဖြစ်သော ပက်(ပ)စီ၊ လက်ကီးစထရိုက်၊ ဘီယာ၊ အာဂျီနိုမိုတို၊ ကာရာအိုကေ စသည့် နိုင်ငံရပ်ခြားစကား အသုံးအနှုန်းတို့သည် ထိုခေတ်က အသုံးတွင် ရေပန်းစားခဲ့သည့် ခေတ်ပုံရိပ်ကို သိမြင်စေနိုင်သည်။ ရေးမြန်မာတို့၏ အတိတ်ခေတ်သင်္ကေတဖြစ်သည့် ကြာစွယ်ကြာရိုးတို့ ထုံမွှန်းနေသော ကျုံးဟောင်းမြို့ရိုးဟောင်းမှသည် ခေတ်ကာလ ရွေ့လျားပြောင်းလဲလာပြီး ၂၁ ရာစုခေတ်တွင် မန်ကျည်းရေနေရာတွင် အစားထိုးဝင်လာသော ပက်ပစီ၊ ဖတ်စိမ်းလိပ် ဆေးတံတို နေရာတွင် အစားထိုးဝင်လာသော လက်ကီးစထရိုက်၊ ထန်းရည်နေရာတွင် အစားထိုးဝင်လာသော ဘီယာ၊ ငါးပုစွန်တို့ဖြင့် ဟင်းအချိုရရန် စားသောက်ရာမှ အလွယ်တကူရ၍ အလုပ်ရှုပ် သက်သာသော အာဂျီနိုမိုတိုအချိုမှုန့်၊ ဘုန်းကြီးကျောင်း ဇရပ်တို့တွင် လှည်းရပ်နားလျက် တည်းခိုနေရာမှ ဟိုတယ် မိုတယ်၊ လသာသာတွင် ဝိုင်းဖွဲ့သီဆိုနေကြသော ပလွေသံ မယ်ဒလင်သံ တယောသံတို့ နေရာတွင် ကာရာအိုကေတို့ အစားထိုးဝင်ရောက်လာခဲ့ပုံ သဘောတို့ကို စကားအသုံးအနှုန်းတို့အရ သိမြင်ခံစားနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် လူတို့၏ နေထိုင်စားသောက်မှုဘဝ ပုံစံပြောင်းလဲသွားပုံကို ထင်းကနဲ ပေါ်လွင်လာစေပါသည်။ ငွေကုန်ကြေးကျ များကာ ဟန်ပန်များလာသည့်ခေတ်သဘောကိုလည်း မြင်သာလာစေပါသည်။

“ချွတ်ဆေး”ကဗျာတွင်

“ စိတ်မှာ ...

အဘိဇ္ဈာနစ်မွန်း

အစွန်းမကျွတ်သူအတွက်

အစွန်းချွတ်ဆေး

လက်ဆောင်ရွေးခဲ့

ပေးဗျာ ... တစ်ထုပ်။”[၁]

ဟူ၍ ပါဠိစကားအသုံးအနှုန်းဖြစ်သော အဘိဇ္ဈာ ကိုထည့်သွင်းရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ အဘိဇ္ဈာ ဟူသည် အလိုကြီးခြင်း၊ တပ်မက်မောခြင်း၊ အလွန်လိုချင်ခြင်း၊ သူတစ်ပါး စည်းစိမ်ကို ရေးရှုကြံခြင်း၊ သူတစ်ပါး စည်းစိမ်ကိုတပ်ခြင်း ဟု အနက် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ပါသည်။ တပ်မက်ခြင်း အလိုလောဘ ကြီးမားသောသူများ၏ စိတ်ညစ်နွမ်းတတ်သည့်သဘောကို အဘိဇ္ဈာနစ်မွန်း ဟူသည့် စကားအသုံးကြောင့် ပိုမိုထင်ရှားလာခဲ့

[၁] ခိုင်မာ၊ ၂၀၁၅၊ ၂၀၈။

ပါသည်။ ဖမ်းဆုပ်မရနိုင်သော၊ မမြင်တွေ့နိုင်သော စိတ်၏သဘောကို ပေါ်လွင်လာစေသည်။ ထို့ပြင် ဝတ္ထုပစ္စည်းများဖြူစင်လာစေရန် အသုံးပြုသည့်အစွန်းချွတ်ဆေးကို မိတ်ဆွေဖြစ်သူ၏ညစ်ညမ်းနေသည့် စိတ်ကိုဖြူစင်လာစေရေး သုံးစွဲနိုင်ရန် ပေးမည်ဟူသည့် စကားအသုံး ကောင်းမွန်မှုကြောင့် ကဗျာဖတ်သူကို သိမြင်လွယ်စေပြီး နှစ်သက်မှု ရသကို ဖြစ်စေပါသည်။

"ဟောဗျာ"ကဗျာတွင် ဆေးဘက်ဆိုင်ရာစကားအသုံးအနှုန်းများဖြစ်သော

"မိတ်ဆွေဆရာဝန်ဟာ
ညွှန်ကြားစစ်ဆေး
သွေးပေါင်ချိန်မှတ်
နားကြပ်စမ်းထောက်
အောက်သွေးခုနစ်ဆယ်
အပေါ်သွေးကိုးဆယ်တဲ့"[၁]

တို့ကို ရွေးချယ်ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ထိုစကားအသုံးများကြောင့် ကဗျာစာဆို၏ဘဝတွင် ပင်ပန်းဆင်းရဲစွာ ဖြတ်သန်းခဲ့ရသောသဘော၊ အစားအသောက်ဖြစ်သလို နေထိုင်စားသောက်ခဲ့ရသော လူမှုဘဝသရုပ် တို့သည် ထင်ရှားလာခဲ့ပါသည်။

"ဖေဇော်ဂျီ" ကဗျာတွင် ဝိဇ္ဇာပညာရပ်ဆိုင်ရာ စကားအသုံးအနှုန်းများဖြစ်သော

"ဂူမှောင်အကွယ်မှာ
ဘယ်သူဟာ သူယောင်မယ်
ဘယ်သူဟာ လူအစစ်ရယ်လို့
အချစ်ကိုရွေးချိန်ပြီး သုံးရအောင်
ကဲ ... ဆေးကြိမ်လုံးဝင့်။"[၂]

တို့ကို ရွေးချယ်ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ သူယောင်မယ်၊ ဆေးကြိမ်လုံး စသည်စကားအသုံးတို့ကြောင့် မေတ္တာ အတုအယောင်များကြားတွင် မေတ္တာအစစ်အမှန်ကို ခက်ခဲစွာရှာဖွေလိုသည့်သဘောမှာ ထင်ရှားလာစေပါသည်။

---

[၁] ခိုင်မာ၊ ၂၀၁၅၊ ၁၅၈။
[၂] ခိုင်မာ၊ ၂၀၁၅၊ ၂၀၂။

"စုံထောက်နှင့် မိုးမှောင်"ကဗျာတွင်
"ချစ်သူ့သတင်းကို
ပြစ်မှုခင်းလို မွှေလှန်လို့
ခြေရာဖွေရှာခံမလား
ဦးစံရှားနဲ့ ဦးထင်ကျော်
တင်မောင်ဆွေနဲ့ နှင်းမောင်
စိုးအောင်နဲ့ ဘခက်
သိန်းနက်နဲ့ မြခိုင်
ခင် … တတ်နိုင်ရန် အမှုအပ်
အမှုပြတ်မယ် မောင်မထင်
ရှောင်တခင် (သူ)လျင်ပေ့ …။"[၁]

ဟူ၍ စာပေဇာတ်ဆောင်များကို ရွေးချယ်ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ အချစ်ရေးနှင့် ဝမ်းရေးတို့ ယှဉ်ပြိုင်သည့်ပွဲတွင် အချစ်ရေးကရှုံးနိမ့်တတ်သည့် သဘောကို ဖွဲ့ဆိုပြသည်။ ထိုအမှုသဘောကို ဦးစံရှား၊ ဦးထင်ကျော်၊ တင်မောင်ဆွေ၊ ဆားပုလင်းနှင်းမောင်စသည့်နာမည်ကျော်စုံထောက်ကြီးများကို အမှုအပ်၍ ရှာဖွေ ဖြေရှင်းရန် ခက်ခဲပုံ သဘောကို ဖွဲ့ဆိုပြထားသည်။

"သဇင်သင်းပြန်တော့" ကဗျာတွင် သက်ရှိလောကမှ စာဆိုများ၏ အမည်များကို ထည့်သွင်းလျက်

"အလွမ်းမှာ ရှင်ထွေး
အဆွေးမှာ နတ်ရှင်
အရွှင်မှာ ဆရာဖေ
နဘေမှာ ဦးပုည
ဘဝမှာ ပဒေသ
လရာသီမှာ ဦးမင်း
ချောင်းမှာ ရှင်သူရဲ

[၁] ခိုင်မာ၊ ၂၀၁၅၊ ၈၉။

အဲချင်းမှာ ဦးယာ

ရကန်မှာ ဦးတိုး

အမျိုးတွေ ... အမျိုးတွေ ...။" [၁]

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ထိုကဗျာစာဆိုကြီးများသည် စာပေသမိုင်းတွင် တင့်တယ်သကဲ့သို့ ကဗျာစာဆိုသည်လည်း စာပေဟောပြောပွဲများတွင် လက်ခုပ်သံ တဖြောင်းဖြောင်း၊ လူတစုစုတရှန်းရှန်းဖြင့် ပျော်မွေ့နေသောဘဝကို ပေါ်လွင်လာစေသည်။

"ပန်းကြွေတဲ့ဈေး"ကဗျာတွင် နေရာဒေသ၏အမည်များကို ထည့်သွင်းလျက်

"အသွားအသွေး

ဖလှယ်ရွေးကြ

သိမ်ကြီးဈေး

စိန်ဂ္ဂန်းဈေး

ဗိုလ်ချုပ်ဈေး

ငွေကြေးလှိုင်ရွှင် တချွင်ချွင်

ဝိညာဉ်များကို ရောင်းဝယ်မှု ...။"[၂]

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ထိုနေရာဒေသများတွင် စီးပွားရေးလောကသားတို့ ခြေရှုပ်ခဲ့ပုံ၊ စီးပွားရောင်း ဝယ်ဖောက်ကားမှုများ ရှိကြပုံသဘောတို့ ပေါ်လွင်လာစေပါသည်။

မောင်ခိုင်မာ၏ကဗျာများတွင် စကားအသုံးကြွယ်ဝကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ စကားအသုံးအနှုန်းများအဖြစ် သိပ္ပံဆိုင်ရာစကားအသုံးအနှုန်းများ၊ နိုင်ငံရပ်ခြား စကားအသုံးအနှုန်းများ၊ ပါဠိစကားအသုံးအနှုန်းများ၊ သိပ္ပံဆိုင်ရာ စကားအသုံးအနှုန်းများ၊ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ စကားအသုံးအနှုန်းများ၊ တိုင်းရင်းဆေးဆိုင်ရာ စကားအသုံးအနှုန်းများ၊ ဝိဇ္ဇာပညာရပ်ဆိုင်ရာ စကားအသုံးအနှုန်းများ၊ စာပေဇာတ်ဆောင်အမည်များ၊ သက်ရှိလောကမှ စာဆိုအမည်များ စသည်ဖြင့် တွေ့ရှိရပါသည်။ စကား ပရိယာယ်ကို အသုံးချနိုင်ပြီး လိုအပ်နေသောအနက်ကို ဖော်ကျူးနိုင်စွမ်းရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

---

[၁] ခိုင်မာ၊ ၂၀၁၅၊ ၁၂၆။

[၂] ခိုင်မာ၊ ၂၀၁၅၊ ၁၂၄–၁၂၅။

၂၊ ၂။ အပြောသုံးစကားအသုံးအနှုန်းဖန်တီးမှု

မောင်ခိုင်မာ၏ကဗျာများတွင် အပြောသုံးစကားအသုံးအနှုန်းများကို တွင်ကျယ်စွာအသုံးပြု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ အပြောသုံးစကားသုံးများ၏အစွမ်းကို ထိမိစွာအသုံးချထားကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ကဗျာ ရေးသူအနေဖြင့် အများဆုံးအသုံးပြုထားသောစကားအသုံးအနှုန်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။

"မီးပြတိုက်ထဲကလူ" ကဗျာတွင်–

" ဟို နှစ် ၂၀ ကျော်က

(ဆရာ) ဗန်းမော်တင်အောင်ရဲ့

အူကြောင်ကြောင်ဇာတ်လိုက်

ခုထိလဲ ဘဝင်ခိုက်

ခပ်ကြိုက်ကြိုက်ပါပဲ ခင် .... ။ "[၁]

ဟူ၍ "အူကြောင်ကြောင်၊ ဘဝင်ခိုက်၊ ခပ်ကြိုက်ကြိုက်" စသည့် ခေတ်ပြိုင်အရပ်သုံးစကားများကို သုံးထားပါသည်။ ကဗျာခေါင်းစဉ်ဖြစ်သော မီးပြတိုက်သည် ရေလမ်းခရီးသွားသင်္ဘောတို့ အန္တရာယ် ကင်းရှင်းစေရန် ထားရှိခြင်းဖြစ်သည်။ မီးပြတိုက်သည် လူသူရှိရာနှင့် ဝေးကွာသောအရပ်တွင်ရှိသည်။ မီးပြတိုက်ထဲတွင် နေထိုင်သောလူသည်လည်း ပြင်ပလောကနှင့်ဆက်စပ်မှုနည်းပါးပြီး မိမိ၏တစ်ဦးတည်း ဘဝတွင်သာ မွေ့လျော်နေသည့်သဘောကို ထင်းကနဲမြင်သာစေသည်။ ဆရာဗန်းမော်တင်အောင်၏ ဒေါက်တာရေချမ်းဟူသည့် ဇာတ်ဆောင်သည် လူ့အကြောင်းကို သုတေသနပြုစာများ ရေးသားသော်လည်း လူတို့နှင့်ဝေးရာတွင် နေထိုင်သည်။ ထိုသဘောကို အူကြောင်ကြောင် ဇာတ်လိုက်ဟူသည့် ကျစ်လျစ်သည့် အပြောသုံးစကားလုံးကြောင့် ကဗျာကို သက်ဝင် လှုပလာစေသည်။ ထိုရိုးရှင်းသောအရပ်သုံး စကားအသုံးအနှုန်းများကြောင့် စာဆို၏ခေတ်နှင့်ညီသော ခေတ်မီသောဖြစ်ရပ်များထက် သူငယ်စဉ်က စွဲမက်ခဲ့သော ဗန်းမော်တင်အောင်၏စာပေများနှင့် အမေ့ရင်ခွင်စသည့် အတိတ်ဘဝကိုသာ ပို၍ နှစ်သက် စွဲလန်းနေမှုသဘောကို ပေါ်လွင်လာစေသည်။

"အကြိုက်တရားနှင့် အမြိုက်တရား"ကဗျာတွင်

"ကျွန်တော့်သား

---

[၁] ခိုင်မာ၊ ၂၀၁၅၊ ၁၆၃။

ပီကေဝါးရတာ ကြိုက်တယ်။
ကျွန်တော့်မယား
ချိုခါးခါးချဉ်စပ်စပ်
ဗေဒင်ဖတ်ခွင့်ရတဲ့
တစ်မတ်တန်ဆီးထုပ်ကို ကြိုက်တယ်။
ကျွန်တော့်အတွက်တော့
လက်ဖက်ရည်ချိုပေါ့
ဗားတော့ဗရက် ကဗျာ
သစ္စာသီချင်း (ကိုစောညိန်း)
ဆေးပြင်းလိပ် တစ်လိပ်
ဖိုဘီကိတ်ရဲ့ အပြုံး
ထုံးလေးလေးနဲ့
ဆေးမွှေးကွမ်းယာ တစ်ယာ
အို ဝမ်းသာပါတယ် မိတ်ဆွေ"[1]

ဟူ၍ အပြောသုံးစကားများ အသုံးပြုထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုအပြောသုံး စကားများကြောင့် လောကလူသားတို့ အကြိုက်အမျိုးမျိုးရှိကြပြီး အကြိုက်ချင်းလည်း မတူညီ နိုင်ကြကြောင်း၊ မိမိတို့ စိတ်ဆန္ဒအလျောက် လွတ်လပ်စွာရွေးချယ်၍ ကြိုက်နှစ်သက်ခွင့်ရှိကြပြီး မိမိအကြိုက်သည် မိမိအတွက် အမွန်မြတ်ဆုံး အမြိုက်တရား ဖြစ်သည်ဟူသောအတွေးကို ပေါ်လွင်စေသည်။ ဗေဒင်ဖတ်ခွင့်ရသော တစ်မတ်တန်ဆီးထုပ်ဟူသည့် အရပ်အသုံးပြောစကားကြောင့် ထိုခေတ်ပုံရိပ်ကို သိမြင်စေနိုင်ပြီး ကဗျာ ဖတ်သူကိုလည်း ပြုံးရွှင်ဖွယ်ဖြစ်စေကာ ကဗျာအပေါ်ရင်းနှီးမှုကိုလည်း ဖြစ်စေနိုင်သည်။

ထိုအပြောသုံးစကားများကို ရွေးချယ် အသုံးပြုခြင်းကြောင့် စာဟန်သွက်လက်စေပြီး စာဖတ်သူ၏သိလိုစိတ်နှင့် နှစ်သက်မှုကို ဖြစ်စေပြီး စာဆိုပေးလိုသော ရသအသိအမြင်ကိုလည်း ရရှိစေနိုင်သည်။

---

[1] ခိုင်မာ၊ ၂၀၁၅၊ ၁၈၀။

၂၊ ၃။ စကားအသုံးအနှုန်းရွေးချယ်ဖန်တီးမှု

မောင်ခိုင်မာ၏ကဗျာများတွင် စကားအသုံးအနှုန်းများကို ကဗျာပါအကြောင်းအရာကဏ္ဍအလိုက် ဆီလျော်လိုက်ဖက်ညီစွာ ရွေးချယ်ဖန်တီးထားပါသည်။

"ရွှေဘုံသာနိဒါန်း"ကဗျာတွင် တရားသဘောနှင့်ပတ်သက်ပြီး

"ဗြဟ္မာစိုရ်တရားရဲ့ အနှစ်ချုပ်
မေတ္တာစာတ် (အစစ်အဟုတ်) မှတစ်ပါး
ဘာများရှိသေးလဲ ရှင်မရယ်
စင်ကြယ်မြင့်မြတ်တဲ့
မေတ္တာစာတ်ရဲ့ တရားကိုယ်သဘောဟာ
အဒေါသ ...အလောဘ
အမောဟ ... ဆိုတဲ့ ကုသိုလ်ပေါ့
သူ့အလိုလို ငြိမ်းအေးသွားနိုင်တယ် "[၁]

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ကဗျာရေးသူသည် တရားသဘောနှင့်ပတ်သက်ပြီး ရေးဖွဲ့ထားသော်လည်း စာဖတ်သူအတွက် ပေါ့ပေါ့ပါးပါးဖတ်ရှုနိုင်ရန် စကားအသုံးအနှုန်းများကို ရွေးချယ်ဖန်တီးခဲ့ပါသည်။ ကဗျာပါ အဒေါသဟူသည် အပြစ်မရှိခြင်း၊ အမျက်မထွက်ခြင်း၊ မမုန်းခြင်း ဟုလည်းကောင်း၊ အလောဘဟူသည် တပ်မက်မောခြင်းမရှိဟု လည်းကောင်း၊ အမောဟ ဟူသည် မတွေဝေသောဟု လည်းကောင်း အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုပါသည်။ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ တရားများ ပိုင်ဆိုင်သူသည် မေတ္တာစာတ်တရားပြည့်ဝသူ၊ မြင့်မြတ်သူဖြစ်ပြီး ငြိမ်းအေးမှုကို ပိုင်ဆိုင်နိုင်သူဖြစ်သည် ဟူသည့်သဘောကို ပေါ်လွင်လာစေသည်။ အထူးသဖြင့် "ဘာများရှိသေးလဲ ရှင်မရယ်၊ သူ့အလိုလို ငြိမ်းအေးသွားနိုင်တယ်" အပြောသုံးစကားများအသုံးပြုပြီး စာဖတ်သူနှင့် ကဗျာကို ရင်းနှီးမှုရှိစေရန် ဖန်တီးနိုင်ခဲ့သည်။ ကဗျာနှင့်စာဖတ်သူအကြားရှိအကွာအဝေးကို လျော့ချနိုင်ခဲ့သည်။

၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် ရေးဖွဲ့ခဲ့သည့် "ဝသန္တအက်ဆေး"ကဗျာတွင်

"နက်ဖြန် ... ဆိုတာကို

---

[၁] ခိုင်မာ၊ ၂၀၁၅၊ ၁၀၇–၁၀၈။

ဆက်ရန် ခဏမေ့ထားစဉ်
ကွေ့ကားကို စောင့်ရ
မ ထ သ ကားကို စောင့်ရ
ဒေဝူးကို စောင့်ရ
ဒိုင်နာကို စောင့်ရ
ကြားကားကို စောင့်ရနဲ့
တောင့်တတိုင်း ဟန်မကျခဲ့
ဒါ ဝသန္တအက်ဆေး တစ်ပုဒ်လားကွယ်" [၁]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ကဗျာခေါင်းစဉ်အရ မိုးရာသီရသစာတမ်းဟူသည့် အနက်သဘောဆောင်သည့်အတွက် စာဆို၏ ခံစားမှုအတွေးအမြင်ကို ပေါ်လွင်စေသည်။ လူသားတို့၏ ပူလောင်မှု၊ အဆင်မပြေမှု စသည့် ခံစားမှုတို့ကို ပြေပျောက်စေရန် ရာသီဥတုကအေးမြမှုမပေးစွမ်းနိုင်သည့်သဘောကို ထင်ရှားစေ သည်။ လူသားတို့၏ ရုန်းကန်လှုပ်ရှားရမှု၊ အချိန်ကုန်ငွေကုန်ပေးဆပ်ရမှုတို့ကိုစောင့်ရဟူသည့် စကားအသုံးအနှုန်းကို ထပ်ခါထပ်ခါသုံးခြင်းဖြင့် ထင်ရှားလာစေသည်။ လူသားတို့ စားဝတ်နေရေးရုန်းကန် လှုပ်ရှားရမှုများစွာအနက် သွားလာရေး ရုန်းကန်လှုပ်ရှားရမှုတစ်ကွက်ကို မြင်သာ လာစေသည်။ လူမှုဘဝအမောကို မြင်သာစေပြီး နှစ်သက်မှုကို ဖြစ်စေသည်။ ကဗျာတွင် ခေတ်ပြိုင်စကားအသုံးအနှုန်းများ ဖြစ်သော "ကွေ့ကား၊ မထသကား၊ ဒေဝူး၊ ဒိုင်နာ၊ ကြားကား"တို့ကို ရွေးချယ် ဖန်တီးထားပါသည်။ အဆိုပါစကားလုံးများကိုရွေးချယ်ခြင်းဖြင့် ကဗျာ၏ ခေတ်ပြိုင်ကာလ ထင်ဟပ်မှုသဘော ဖြစ်သော မြို့ပြလူနေမှုစနစ်နှင့် မြို့ပြလူသားတို့၏ လှုပ်ရှားရုန်းကန်ရမှု သဘောတို့ကို ပေါ်လွင်စေပါသည်။ မနက်ဖြန်ဟူသည့် အနာဂတ်ကို မတွေးမပိုင်နိုင်ဘဲ လူသားတို့၏ အနာဂတ်တွင် မရေရာ၊ မသေချာမှုနှင့် တဒင်္ဂဟူသည့် လက်ရှိဘဝအခြေအနေကိုသာ ပိုင်ဆိုင်နိုင်သည့်သဘောကိုလည်း မြင်သာလာစေသည်။

"အချစ်မှာဇရာ ကဗျာမှာမာန"ကဗျာတွင်
"သည်လိုနဲ့ပဲ
သဲပွင့်ရောင်စုံ
ငွေသောင်ခုံမှာ

---

[၁] ခိုင်မာ၊ ၁၉၉၇၊ ၁၀၅။

"မောင်ပုံ" ကဗျာရေးခဲ့တယ်။ "[၁]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ လူအများသိရှိထားသည့် "ပိုးသာကုန် မောင်ပုံ စောင်းမတတ်" ဟူသော စကားပုံကို ရွေးချယ်လျက် အချိန်၊ လုပ်အား၊ ဥစ္စာတို့သာကုန်၍ ဖြစ်မြောက်အောင်အကျိုးမရပုံကို ဖော်ပြသော စောင်းတီးသူမောင်ပုံကို ကဗျာတွင် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေရန် ရွေးချယ်ဖန်တီးထားသည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ ရွေးချယ် ရေးဖွဲ့ထားခြင်းကြောင့် ကဗျာ၏လှပမှုကို ပိုမို အရောင်တောက်ပစေခဲ့ပါသည်။ ကဗျာစာဆိုတို့သည် လောကပတ်ဝန်းကျင်ကို စိတ်ဝင်တစားရှိသကဲ့သို့ မိမိထံတွင်ရှိပြီးသား ဗဟုသုတ၊ အတွေးအမြင် တို့ကို တိုက်ဆိုင်လာပါက စကားအသုံးအနှုန်းကို နေရာတကျ ထိထိမိမိသုံးစွဲလာနိုင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

"မိုးဖွဲ့ဒိန်းသံ" ကဗျာတွင်
" မီးဖိုချောင်မှ၊ သခင်မလေ
ယခင်က ဖွဖွခြေသံ
ကုဋေတန်ပေမယ့်
ခုလေ လေထန်ကုန်းက
ကျောက်တုန်းတွေကျ
ဗုံးတွေချသလို
" ကျွန်မဟာ ....
နှစ်ဆယ်ရာစုရဲ့
ဓာတုကလျာမဟုတ်ဘူး
ရှင် ဘာအရူးထနေတာလဲ" .... တဲ့
စူးရှချိုးဖွဲ့ ရန်ငြိုးဖွဲ့ပြီ
ဒါ မိုးဘွဲ့ကဗျာပါ ရှင်မရယ် ....။ ။ "[၂]

ဟူ၍ ကဗျာကို အဆုံးသတ်ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ကဗျာ၏အစတွင် မိုးရာသီ၏အလှကို ရေးဖွဲ့ထားပြီး ကဗျာအဆုံးသတ်ပိုင်းတွင် ယခင်ကသာယာလှပသည့်ဘဝမြင်ကွင်းမှ ပြောင်းလဲဖွဲ့ဆိုခဲ့သည်။ ထိုသို့ဖွဲ့ဆိုရာတွင် "ဓာတုကလျာ" ဟူသော ရာဇဝင်ဆိုင်ရာ စကားလုံးသည် ကဗျာ၏အဓိပ္ပာယ်ကို အထောက် အကူဖြစ်စေခဲ့သည်။ ကဗျာပါ "ကျွန်မ"သည် "ဓာတုကလျာ"ကဲ့သို့ နူရွလှပနေသူ၊ စာပေနှင့်မွေ့လျော်နေသူ မဟုတ်ကြောင်းကို မတူညီသောအသွင်နှစ်မျိုးဖြင့် ယှဉ်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

[၁] ခိုင်မာ၊ ၂၀၁၅၊ ၁၄၁။
[၂] ခိုင်မာ၊ ၂၀၁၅၊ ၂၀၁။

ထို့အတူ " စူးရှချိုးဖဲ့ ရန်ငြိုးဖွဲ့ပြီး"ဟူသော စကားလုံးသည် စီးပွားရေးကျပ်တည်းမှု အခြေအနေကြောင့် မပျော်ရွှင်နိုင်ဖြစ်နေရသော ဘဝအခြေအနေကိုလည်း ပေါ်လွင်စေကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

"ပလက်တီနမ် မျက်စောင်း"ကဗျာတွင်

"ရှင်မဟာ

ရမ္မက်ညွတ်စရာ

အဖုံဖုံ အဖြာဖြာတွေထဲက

လက်ဝတ်ရတနာ တစ်စုံတစ်ရာကြောင့်

သုန်မှုန်စွာ ခြေဆောင့်နင်းပါလို့

အပြင်းစား မျက်မှောင်ကြုတ်လေသလား

ထမင်းစား ပျက်အောင်ပဲ လုပ်လေသလား

ကျွန်ုပ်အတွက်တော့

ပလက်တီနမ် မျက်စောင်းဟာ

တော်တော့ကို ကြောက်စရာ ကောင်းပါလားကွယ်။ "[၁]

ဟု ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ ကဗျာပါ ပလက်တီနမ် ဟူသည် အရောင်ဖြူ၍ အပူခံပြီး ရွှေထက် ပိုမိုသိပ်သည်းသည့် အလေးဆုံး ဓာတ်သတ္တုတစ်မျိုးဟု ဖွင့်ဆိုထားသည်။ ရွှေဖြူဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ စာဆိုသည် ခေတ်ရေစီးကြောင်းနှင့်အတူ ပေါ်ပေါက်လာပြီး အမျိုးသမီးထု နှစ်သက်စွဲလန်းသော တန်ဖိုးကြီးမားသည့် ပလက်တီနမ်နှင့် အိမ်ရှင်မ၏မျက်စောင်းကို ယှဉ်တွဲ ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ လူသားတို့ဘဝတွင် အချစ်နှင့် ဘဝသည် အမြဲယှဉ်တွဲနေသည့်သဘောရှိသည်။ ဘဝပြဿနာများ ကြုံတွေ့လာပါက အချစ်နှင့်ဘဝသည် ပဋိပက္ခဖြစ်တတ်သည်။ ဘဝပြဿနာတစ်ကွက်ကို ပလက်တီနမ် ဟူသည့် စကားသုံးနှင့် တင်ပြထားပါသည်။

ကဗျာဆရာသည် အိမ်ရှင်မဖြစ်သူ၏ လက်ဝတ်ရတနာ လိုချင်တပ်မက်စိတ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နေသော စိတ်အလိုမကျမှုအခြေအနေကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေရန်အတွက် "ပလက်တီနမ်မျက်စောင်း" ဟူသည့် ခေတ်နှင့်အညီ ပေါ်ထွက်လာပြီး အမျိုးသမီးထု နှစ်သက်သော လက်ဝတ်ရတနာပလက်တီနမ်နှင့် အိမ်ရှင်မဖြစ်သူ၏ နှစ်သက်ဖွယ် မျက်စောင်းကို သင်္ကေတပြုသည့် စကားအသုံးအနှုန်းကို ရွေးချယ် သုံးစွဲ

[၁] ခိုင်မာ၊ ၂၀၁၂၊ ၂၃။

ထားပါသည်။ အဆိုပါစကားလုံးအသုံးအနှုန်းသည် အိမ်ရှင်မဖြစ်သူ၏ စိတ်အလို မကျမှုကို ချစ်စဖွယ်အမူအရာအဖြစ် ပြောင်းလဲပေးနိုင်ကာ နှစ်သက်ဖွယ်လည်း ဖြစ်စေခဲ့ကြောင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။

၃။ ကဗျာဆရာ၏ခံစားမှုနှင့် စကားအသုံးအနှုန်း

မောင်ခိုင်မာ၏ကဗျာများတွင် ရေးဖွဲ့ထားသော စကားအသုံးအနှုန်းများသည် ကဗျာဆရာ၏ ခံစားမှုကို ဖော်ညွှန်းလျက်ရှိပါသည်။ ထိုသို့သော စိတ်ခံစားမှုကို ပေါ်လွင်ထင်ဟပ်စေရန်အတွက် ကဗျာဆရာသည် စိတ်ကူးဉာဏ်ကွန့်မြူးလျက် စကားအသုံးအနှုန်းများကို ရွေးချယ်ဖန်တီးခဲ့ပါသည်။

"ရှင်မွေ့နွန်းကိုပြောလိုက်ပါ" ကဗျာတွင် ကဗျာဆရာသည် ရန်ကုန်-သန်လျင် တံတား တည်ဆောက်ပြီးစီးပြီးနောက်အချိန် အတွင်း စိတ်အတွင်းခံစားရမှုအခြေအနေများကို ရှင်မွေ့နွန်းနှင့် မင်းနန္ဒာတို့၏ဇာတ်လမ်း အစချီလျက် ရေးသားထားပါသည်။ ထိုသို့ရေးသားရာတွင် ကဗျာဆရာသည် စကားအသုံးအနှုန်းကို ခံစားမှုပေါ်လွင်စေရန် ထိထိမိမိရေးသားထားကြောင်းတွေ့ရပါသည်။

"မီးရထား မော်တော်ကားများရဲ့
ဝန်အားခံနိုင်စွမ်းရည်ကို
ခေတ်မီကိရိယာ အရပ်ရပ်
ကျွမ်းကျင်မှု အတတ်များနဲ့
(အပ်တစ်ဖျားမျှ မမှားစေရ ...)
စိတ်တိုင်းကျ စမ်းသပ်စစ်ဆေး
တရုတ်-မြန်မာ ချစ်ကြည်ရေးနိမိတ်ထူး
အတိုးမဲ့ ချေးငွေရဲ့စိတ်ကူး
ဒါဟာ ... သိပ်ထူးတဲ့
မေတ္တာပေါင်းကူးတံတားကြီးလေ။ "[၁]

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားသောအဖွဲ့တွင် ထိုခေတ်ကာလ အခြေအနေအရ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ကူးလူးဆက်ဆံမှုများ ရှိခဲ့ပုံ၊ ချေးငွေများဖြင့် တံတားဆောက်လုပ်မှုများကို ကဗျာစာဆိုက သိမြင်ခံစားရသည့်အတိုင်း ထည့်သွင်း ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ရွေးချယ်သုံးနှုန်းထား

---

[၁] ခိုင်မာ၊ ၁၉၉၇၊ ၁၆၅။

သော "မေတ္တာပေါင်းကူးတံတားကြီး" ဟူသည့် စကားအသုံး အနှုန်းသည် ရန်ကုန်နှင့် သန်လျင် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး လွယ်ကူချောမွေ့စေခဲ့သည့် ကဗျာ ဆရာ၏ခံစားမှုကို ပေါ်လွင်စေခဲ့သည်။ တံတားကြီးတည်ဆောက်မှုမပြီးစီးမီ ၁၉၈၇ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၅ ရက်နေ့တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော တိုင်းလုံးကျော် သင်္ဘောတိမ်း မှောက်မှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး

"တိုင်းလုံးကျော် နှစ်ထပ်ရေယာဉ်ဟာ
သန်လျင်မှ ရန်ကုန်ကိုအလာ
မြစ်သုံးခွဆိုင် ကြက်လျှာစွန်းအနီး
ခရီးသည်တွေနဲ့အတူ နစ်လျှိုး
လူ ၄၀၀ ကျော်ရဲ့ အဖြစ်ဆိုး
ဘယ်သူ့ကို အပြစ်ငြိုးဖွဲ့ရပါ့မလဲ
ဘယ်သူ့ကို တိုးတိုးလေး ပြောရပါ့မလဲ "[၁]

ဟူ၍ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ သင်္ဘောတိမ်းမှောက်ပြီး အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရသော လူများအတွက် ကရုဏာသက်သောခံစားမှုကို ပေါ်လွင်စေသည့် နစ်လျှိုး၊ အဖြစ်ဆိုး၊ အပြစ်ငြိုးဖွဲ့ရပါ့မလဲ စကားအသုံးအနှုန်းများ ရွေးချယ်သုံးနှုန်းထားကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကဗျာစာဆိုသည် ခေတ်တွင်ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော အဖြစ်သနစ်များ၏ မြင်မှု၊ ကြားမှုတို့က တစ်ဆင့်ရရှိဖြစ်ပေါ်လာသော ခံစားမှုမှတစ်ဆင့် ပေါက်ဖွား လာသည့် စကား အသုံးအနှုန်းများသည် စာဖတ်သူအတွက် သုတရသကိုပါ ခံစားလာရစေပါသည်။

"ရွှေဘုံသာနိဒါန်း"ကဗျာတွင်–

"ရွှေဘုံသာကို နှုတ်ဆက်
ကသုတ်ကယက် အမြန်လှုပ်ရှား
ပျားအုံရသ ဒေဝူးကားကြီးကို
စတန့်မင်းသားဟန်နဲ့ တွယ်စီး
ရန်ကုန်–အင်းစိန် အပြန်ခရီးဟာ
ကြက်သီးထစရာ ဇာတ်ဝင်ခန်းပေါ့

[၁] ခိုင်မာ၊ ၁၉၉၇၊ ၁၆၇။

ဒါပေမယ့်
လွမ်းလောက်စရာ မဟုတ်ပါလေ
"ကိုယ် (ပျံ) လာပြီ ရှင်မရေ ... " တဲ့ "[၁]

ဟူ၍ ကဗျာအဆုံးသတ်ကို ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ထိုအဖွဲ့တွင် ကဗျာဆရာသည် ခေတ်ပေါ်စကားလုံးများ ရွေးချယ်ဖန်တီးလျက် ခေတ်အရိပ်ကို ထင်ဟပ်စေခဲ့သကဲ့သို့ အပြောသုံးစကား အသုံးအနှုန်းများဖြင့်လည်း စာဖတ်သူ၏ရင်းနှီးမှုကို တိုးပွားစေခဲ့သည်။ "ကသုတ်ကယုတ် အမြန်လှုပ်ရှား" ဟူသည့် အချိန်နှင့်အမီ ပြေးလွှားလှုပ်ရှားနေရသည့် လူသားတို့၏အလျင်လိုမှု၊ "ပျားအုံရသ ဒေဝူးကားကြီး၊ စတန့်မင်းသားဟန်၊ ကြက်သီးထစရာ" စသော စကားအသုံးအနှုန်းများသည် ကဗျာဆရာ၏ ကျပ်တည်းလှသောကားပေါ်၌ ကုပ်တွယ်၍ စီးနင်းရသောစိတ်ခံစားမှု၊ မြို့ပြ၏မွန်းကြပ်မှုကို ဖော်ညွှန်းနေကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ထို့ပြင် "ကိုယ်(ပျံ)လာပြီ ရှင်မရေ" တွင် "ပြန်" ဟူသောစကားလုံးအစား "ပျံ" ဟူသည့် သံတူကြောင်းကွဲကို သုံးခြင်းဖြင့် ကဗျာဆရာ ဖော်ညွှန်းလိုသော ကဗျာ့အနက်သဘောသည် ပို၍ ပေါ်လွင်လာစေပါသည်။

"လျှပ်တစ်ပြက် မန္တလာ" ကဗျာတွင် ကဗျာစာဆိုသည် မန္တလေးမြို့ရှိ သစ်ပင်များတွင် ချိတ်ဆွဲထားသော "သစ်ပင်ခုတ် အချုပ်သုံးလ" ဆိုင်းဘုတ် များကို အကြောင်းပြု၍–

"မန္တလေးမြို့ပေါ်မှာ
ဘယ်သူမှမနှိုးဆော်ဘဲ
စိုက်ပျိုးခဲ့သူ ....
ဆိုက်ကားဆရာကြီးဦးငွေ
'သစ်ပင်ဒကာကြီးဦးငွေ'သာ
ခုနေခါ ရှိခဲ့ရင် ....
'သစ်ပင်ခုတ်–အချုပ်သုံးလ' ဆိုတဲ့
ရက္ခဉပဒေသဆိုင်းဘုတ်လေးကို
မလှုပ်မချောက် ငေးကြည့်ရင်း
ပီတိမျက်ရည်ဝေမှာလား

---

[1] ခိုင်မာ၊ ၁၉၉၇၊ ၁၂၃။

ကဗျာဆရာ မြင်ယောင်ငြား ....။ ”[၁]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ထိုကဗျာတွင် “သစ်ပင်ဒကာကြီးဦးငွေ”ဟူသော စကားအသုံး အနှုန်းကို ထူးခြားစွာတွေ့နိုင်ပါသည်။ ဦးငွေသည် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၁၄ ခုနှစ်တွင် သစ်ပင်များစိုက်ပျိုးခဲ့သော ဆိုက်ကားဆရာကြီး ဖြစ်သည်။ အပြင်လောကတွင် အမှန် တကယ်ရှိခဲ့သော လူတစ်ဦး၏အမည်ကို ရွေးချယ် သုံးစွဲထားကြောင်း တွေ့ရသည်။ “သစ်ပင်ဒကာကြီးဦးငွေ” နှင့် “သစ်ပင်ခုတ်–အချုပ်သုံးလ” တို့ကို ယှဉ်တွဲသုံးနှုန်းထား ခြင်းဖြင့် ကဗျာစာဆို၏ ခံစားမှုသည် ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာခဲ့သည်။ လူအများ အရိပ်ရ စေရန် အရိပ်ရအပင်များ စိုက်ပျိုးပြီး လောကအကျိုးသယ်ပိုးသူနှင့် အသိတရားမဲ့စွာ အရိပ်ရအပင်များကိုခုတ်၍ လောကအကျိုးဖျက်ဆီးသူတို့ကို နှိုင်းယှဉ်ရေးဖွဲ့ထားခြင်း သည် လောက၏သဘာဝကို ဖော်ပြလိုသော စာဆို၏ခံစားမှုကို မြင်ယောင်လာစေ ခဲ့သည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

မောင်ခိုင်မာသည် ဝေါဟာရစကားအသုံးအနှုန်း ကြွယ်ဝသော ကဗျာစာဆို တစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းဝေါဟာရစကားလုံးတို့သည် စာဆို၏ ကိုယ်တွေ့အတွေ့အကြုံ၊ စာတွေ့ အတွေ့အကြုံတို့မှ ရဟန်တူသည်။ စာဆို၏ဦးနှောက်အတွင်းမှ တစ်ဆင့် စိတ်ကူး ဉာဏ်နှင့် ပေါင်းစပ်ကာ ထွက်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ သူ၏ ကဗျာ များတွင် လိုအပ်သောနေရာများအလိုက် အံဝင်ကိုက်ညီစေရန် စကားလုံးရွေးချယ် သုံးနှုန်းနိုင်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ခေတ်စမ်းစာဆိုများဖြစ်သော ဆရာဇော်ဂျီ၏ “ချစ်တုံ့ပုန်း”၊ ဆရာမင်းသုဝဏ်၏ “နိဗ္ဗာန်တေး” တို့နှင့် စာပေသစ်ကို ဦးဆောင်ခဲ့ သော ဆရာ ဒဂုန်တာရာ၏ “လေနုအေး” စသော စကားလုံးများကဲ့သို့ မောင်ခိုင်မာ၏ စကားလုံးသစ် ဟူ၍ ထင်ရှားစွာမမြင်ရကြောင်း တွေ့ရသည်။ သို့သော် “ရှင်မ” ဟူ သော စကားလုံးနှင့် ကဗျာစာဆိုတို့ ယှဉ်တွဲနေမှုမှာ ကဗျာစာပေနယ်တွင် အထင်ကရ တစ်ခုအဖြစ် ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။

ထို့ပြင် စကားပြောရစ်သမ်မိအောင် ခေတ်သုံးဝေါဟာရများကို ပိုင်နိုင်စွာ အသုံးချပုံ ထက်မြက်မှုရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

---

[၁] ခိုင်မာ၊ ၁၉၉၇၊ ၁၃၆။

နိဂုံး

ကဗျာကောင်းတစ်ပုဒ်ဖြစ်စေရန်အတွက် စကားအသုံးအနှုန်းဟူသော အစိတ်အပိုင်းဖြင့် တင်ပြရေးဖွဲ့ထားခြင်းကို မောင်ခိုင်မာ၏ကဗျာများတွင် တွေ့ရသည်။ ကဗျာစာဆို၏ စကားအသုံးအနှုန်း ကြွယ်ဝ ထက်မြက်မှုကြောင့် ကဗျာများမှာ သက်ဝင် လှုပခဲ့ပါ သည်။ ထို့အတူ စာဖတ်သူတို့ကို နှစ်သက်မှုရသများ ပေးစွမ်းနိုင်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရ ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ။ (၁၉၉၇)။ ***စာပေသမုဒ္ဒရာ၌ လက်ပစ်ကူးခြင်း***။ ရန်ကုန်၊ အားမာန်သစ်စာပေ။

ခိုင်မာ၊ မောင်။ (၁၉၈၈)။ ***သိင်္ဂါရငှက်များ***။ ရန်ကုန်၊ ပန်းအိစံစာပေ။

ခိုင်မာ၊ မောင်။ (၁၉၉၀)။ ***ငွေလမင်းကိုနမ်းတဲ့ည***။ ရန်ကုန်၊ အင်ကြင်းမြိုင်စာပေ။

ခိုင်မာ၊ မောင်။ (၁၉၉၇)။ ***ရှင်မရေ***။ ရန်ကုန်၊ တက်လမ်းစာပေ။

တာရာ၊ ဒဂုန်။ (၁၉၆၇)။ ***စာပေသဘောတရား၊ စာပေဝေဖန်ရေး၊ စာပေလှုပ်ရှားမှု***။ ရန်ကုန်၊ နံ့သာ စာပေ။

မြဇင်။ (၁၉၈၃)။ **"မြန်မာကဗျာဖွဲ့ပုံနှင့် တင်ပြပုံ"**၊ ***မြန်မာကဗျာစာတမ်းများ၊ ဒုတိယတွဲ***။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်။ ၂၅၀–၂၉၁။

ဒေါက်တာ ခိုင်နွယ်ဝင်း

ဗြဲ့(သညျ)ယ ဗြ့ယ ဏွီး

ကထိက

မြန်မာစာဌာန၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်

၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ

မာတိကာ

စဉ် အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

	နိဒါန်း	၁
၁။	စကားအသုံးအနှုန်း	၁
၂။	မောင်ခိုင်မာကဗျာများမှ စကားအသုံးအနှုန်းရွေးချယ်ဖန်တီးမှု	၂
၂.၁။	စကားအသုံးအနှုန်းများ	၃
၂.၂။	အပြောသုံးစကားအသုံးအနှုန်းဖန်တီးမှု	၇
၂.၃။	စကားအသုံးအနှုန်းရွေးချယ်ဖန်တီးမှု	၉
၃။	ကဗျာဆရာ၏ခံစားမှုနှင့် စကားအသုံးအနှုန်း	၁၃
	ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်	၁၆
	နိဂုံး	၁၆
	ကျမ်းကိုးစာရင်း	